

Dendrokronologisk undersøgelse af stolpehus, Udjus, Grimstad, Agder, Norge

af
Orla Hylleberg Eriksen

NORGE

Udjus**Grimstad, 4202**

Gnr./Bnr.: 96/1

Undersøgelse af stolpehus

Koordinater: (WGS84) 58.33418°N/8.45045°E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøvetagning: Christoffer Snaprud Christensen

Laboratorieundersøgelse: Orla Hylleberg Eriksen

Indsenders J. nr.:

Rapport udarbejdet: September 2021

NNU j.nr. A9728

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til NNU rapport 33, 2021 af Orla Hylleberg Eriksen. Kontakt evt.

laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk).

Rapporten kan downloades fra hjemmesiden

<https://natmus.dk/organisation/forskning-samling-og-bevaring/miljoemarkaeologi-materialeforskning/dendrokronologi/dendrokronologisk-rapportoversigt/rapportoversigt-2021/> (eller mirror-site nnuweb.dk) under Dendrokronologi, Rapporter.

Stolpehus

Otte prøver af fyr (*Pinus sylvestris*) er undersøgt. Prøverne er dateret. Der er splintved bevaret på prøverne. Prøverne er udtaget som boreprøver undtagen to af prøverne som er udtaget som skiver.

Prøverne kan deles op i grupper med hensyn til datering.

Ældste gruppe

Består af seks prøver. N4420019, N4420039, N4420059-0089. Yngste bevarede årring på N4420079 er dannet i 1475 e.Kr. Prøven omfatter 69 splintår. Efter tillæg af årringe i det manglende splintved, kan det beregnes, at træet, som prøven stammer fra, er fældet ca. 1476 e.Kr.

Tolkning: denne datering kan også gælde for de andre daterede prøver i den ældste gruppe.

Yngste gruppe

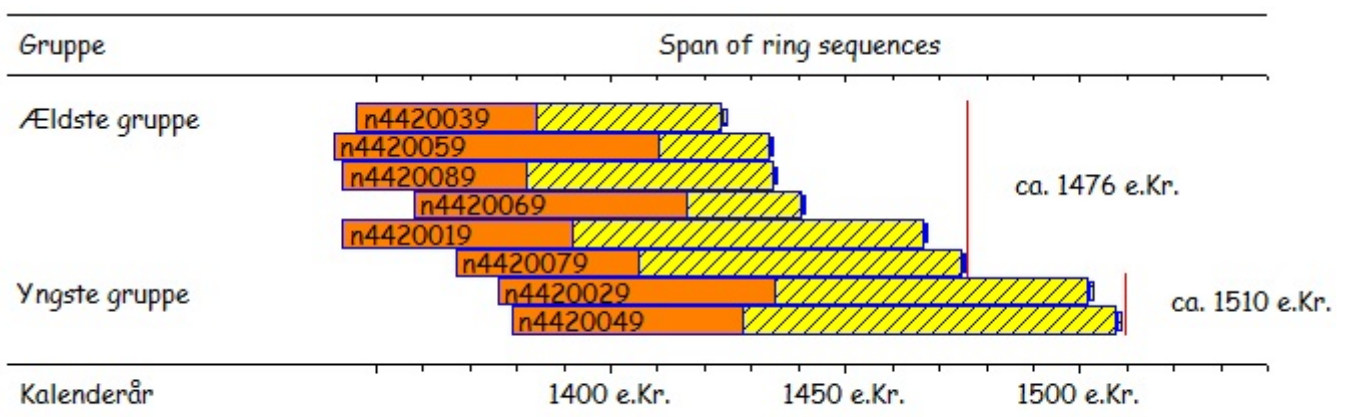
Består af to prøver. N4420029 og N4420049. Yngste bevarede årring på N4420049 er dannet i 1508 e.Kr. Prøven omfatter 80 splintår. Efter tillæg af årringe i det manglende splintved, kan det beregnes, at træet, som prøven stammer fra, er fældet ca. 1510 e.Kr.

Tolkning: denne datering kan også gælde for den andre daterede prøve i den yngste gruppe.

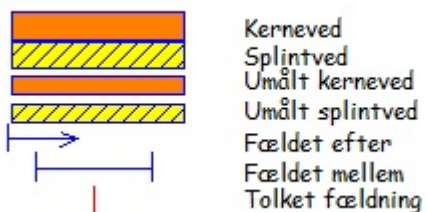
Kurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve (N442M001) på 168 år, om omfatter perioden 1341-1508 e.Kr.

Splintstatistikker:
 Fyrretræ 40-80 år.
 For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

A9728 Udjus - krydsdateringer med referencekurver	
	N442m001
Rosenborg Slot, 20772m06	5.40
Svendborg-Sverige, FYRSVEN2	6.15
Østlandet, nomk0505	5.73
Vest-Agder minus Aaseral, Vest-Agder2	6.19
Aust Agder, aam01-indland	5.75
Østsverige, ostpin01	5.70
Uppland, UPPPIN01	5.26
Åland, AALPIN01	5.23

Tegnforklaring:

A9728 Udjus, Grimstad, Norge - Katalog								
Unders nr.	Beskrivelse	År	Marv	Splint	Slutring	Synkron position	Fældning	Bem.
	Stolpehus							
N4420019	Pr. 1	125	ja	75 år	S1	1343-1467	ca. 1468	*
N4420029	Pr. 2	127	ja	67 år	S1	1376-1502	ca. 1503	*
N4420039	Pr. 3	79	1 cm	40 år	S1	1346-1424	ca. 1425	
N4420049	Pr. 4	130	1-2 cm	80 år	S1	1379-1508	ca. 1409	
N4420059	Pr. 5	94	1 cm	24 år	S1	1341-1434	ca. 1440	
N4420069	Pr. 6	84	1 cm	25 år	S1	1358-1441	ca. 1456	
N4420079	Pr. 7	109	1 cm	69 år	S1	1367-1475	ca. 1476	
N4420089	Pr. 8	93	1 cm	53 år	S1	1343-1435	ca. 1436	

Tegnforklaring: B - bark, W - waldkante (barkring), vf - vinterfældning, sf - sommerfældning (inkluderer altid en ufuldstændig årring), Hx - Heartwood (kerneved) x = antal, Sx - Sapwood (splintved) x = antal, Hx og Sx angiver årringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint, H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse. * skive.

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Stplpehus
Fylke:	Agder
Kommune:	4202 Grimstad
Gnr/Bnr:	96/1
Prøvene tatt av:	Christoffer Snprud Christensen
Dato for prøvetaking:	14/10-2020
Koordinater	467820,76Ø 6466047,53N

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	kommentar
Eks.	S t u e vest, 1. etg	Stue østvegg	8. omfar	60 cm fra sør						Prøven er tatt fra gangen utenfor stua
1	1.etg	Sørvegg	1. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det sørøstlige hjørne
2	1.etg	Sørvegg	2. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det sørøstlige hjørne
3	1.etg	Sørvegg	3. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det sørøstlige hjørne
4	1.etg	Sørvegg	4. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det sørøstlige hjørne
5	1.etg	Sørvegg	5. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det sørøstlige hjørne
6	1.etg	Østvegg	5. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i dørhullet
7	1.etg	Nordvegg	4. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt i fra det nordøstlige hjørne
8	1.etg	Vestvegg	1. omfar		Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Prøven er tatt fra gavlstok i vestvendt gavl